

STOCKHOLM

DN granskar.

”Man undrar hur många fall det finns i vården som borde ha hanterats som brott”

Polisen och förundersökningsledaren Paul Beijnes har upprättat två polisanmälningar som gäller händelser på Karolinska efter DN:s granskning. I ett fall har förundersökning inletts.

– Nu undrar man – hur många fall finns det inom sjukvården i hela Sverige som borde ha hanterats som brott som faller under allmänt åtal. Vem ska avgöra det? Är det vården eller polisen, säger han.

● Polisinspektören och förundersökningsledaren Paul Beijnes har följt DN:s granskning av Karolinska universitetssjukhuset minutiöst. I somras uppstod en operationskö för akut sjuka cancerpatienter på Karolinska. Först förnekade sjukhuset problemet och tackade sedan nej till operationshjälp från Danderyds sjukhus. Paul Beijnes bedömde när han följde DN:s rapportering att det fanns anledning att misstänka brott. Han upprättade en polisanmälan, och nu pågår en förundersökning om grovt vållande till annans död som gäller fyra patienter.

– Det var ganska uppenbart utifrån DN:s rapportering att det här handlade om misstänkta brott som faller under allmänt åtal – och då ska polisen kliva in. Här har sjukhuset inte gjort allt man kunnat, och tackat nej till kvalificerad hjälp och därför finns anledning att misstänka grovt vållande till annans död. Patienter hade ju avlidit, och andra var dödsdömda efter att deras operationer försenats, säger Paul Beijnes, som till vardags är förundersökningsledare vid polisområde Stockholm syd.

Den bristfälliga fakturahanteringen på sjukhuset, som DN avslöjat, har också engagerat Paul Beijnes. Därför har han även lämnat in

en anmälan om misstänkt trolöshet mot huvudman alternativt bedrägeri.

– Det som förvånar mig i den här historien är att ingen som befunnit sig närmare händelsernas centrum i något av fallen gjort en kvalificerad polisanmälan – det måste ju vara tiotals personer. Det är många, inte minst politiker, som talar om att detta borde utredas av polis – men ingen som anmäler. Där hade man önskat sig lite mer civillurage.

Sjukhusets upphandlingar och inköp av konsulttjänster från Boston Consulting Group, BCG, har kritiserats hårt av en internrevision som tillsattes, efter DN:s avslöjanden. Bland annat saknas fakturaunderlag på Karolinska för en femtedel av de totalt 257 miljonerna som sjukhuset fakturerats mellan 2011–2017. Den tidigare produktionsdirektören har avgått och upphandlingschefen har sagt upp sig efter DN:s granskning.

Flera polisanmälningar har gjorts från vårdpersonal, men ingen förundersökning har inletts.

– När medier gör avslöjanden av det här slaget, så är det konstigt att det inte blir mer aktivitet från berörda myndigheter. Till exempel är det märkligt att Karolinska sjukhuset eller Stockholms läns landsting

Foto: Alexander Mahmoud

I somras uppstod en operationskö för cancerpatienter på Karolinska.

inte ser sig själva som målsägare, när det fattas 57 miljoner kronor.

När DN ber BCG kommentera de polisanmälningar mot Karolinska som gäller hanteringen av sjukhusets fakturor från konsultföretaget svarar presskontakten Jenny Huselius i ett mejl:

”Vi kan konstatera att under de år BCG arbetat tillsammans med Karolinska har vi regelmässigt skickat fakturor och underlag för dessa fakturor till vår uppdragsgivare.”

Sjukhusets internrevision presenterades i januari. På frågan om det fanns anledning att misstänka brott svarade Karolinskas internrevisor Ole Alvin då:

– Nej, det skulle jag inte säga. Det har ju gjorts polisanmälningar, men personligen är det min bestämda uppfattning att det inte finns något som skulle hålla i en domstol.

När DN kontaktar Ole Alvin igen säger han att frågan om polisanmälan inte aktualiserats på nytt.

DN har sökt sjukhusdirektör Melvin Samsom för en intervju. Han svarar skriftligt att ett åtgärdsprogram har påbörjats utifrån internrevisorns rekommendationer.

När det gäller de försenade canceroperationerna hänvisar sjukhusdirektören till den externa granskning som sjukhuset nyligen tillsatt.

På torsdagen kom åklagarens beslut gällande fakturahanteringen: förundersökning kommer inte att inledas.

– Uppgifterna i media är inte tillräckliga för att förundersökning för trolöshet mot huvudman eller bedrägeri riktat mot Nya Karolinska Solna, eller Stockholms läns landsting, ska kunna inledas, säger åklagare Johan Lindmark på Riksenheten mot korruption.

Han hänvisar till sjukhuset internutredning, och sjukhusets egen bedömning att det inte handlar om brott.

– Beslutsunderlaget blir väldigt begränsat när det inte finns en målsägare som har inkommit med en anmälan och underlag som stöd för den. Det hade varit skillnad om Karolinska själva hade anmält att man blivit utsatt för brott. Men granskningen i media kommer säkert att fortsätta. Beslutet i dag utesluter inte att frågan åter hamnar på Riksenhetens bord, säger Johan Lindmark.

För att en förundersökning ska inledas måste det finnas anledning att anta att ett brott som faller under allmänt åtal har begåtts.

– Gränsen är ganska lågt satt. I det här fallet ansåg jag att den var uppnådd och det är inte ovanligt att det skiljer sig i bedömningar, säger Paul Beijnes.

Vi träffas i det stora polishuset i Flemingsberg, bara ett stenkast från Karolinska Huddinge där 20 patienter i somras inte fick sina canceroperationer i tid på grund av personalbrist. Hittills har minst tre avlidit, varav en är Bertil Gustafsson, som intervjuades i DN.

Paul Beijnes kallar fallet med de uteblivna canceroperationerna unikt.

Den stora uppmärksamheten har gjort att Beijnes tvingats ändra rutinen för inkommande samtal via växel då många hört av sig om andra vårdärenden.

– Någon av kollegerna sa ”du har öppnat Pandoras ask, Paul”, men jag anser att det är DN som har gjort det.

Beijnes kontakter med Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, som är sjukvårdens tillsynsmyndighet, har fått honom att gräva djupare. Han har hittat 90 anmälningar i hela Sverige som kommit in till polisen förra året, där Ivo är målsägare eller anmälare. Det handlar bland annat om stöld kopplat till läkemedelsmissbruk, tillstånds- och legitimationsärenden och sexuella övergrepp.

Beijnes säger att han reagerat på att inga anmälningar gällt vållande till annans död, vållande av kroppsskada eller framkallande av fara för annan, det vill säga brott som faller under allmänt åtal.

– Det finns inte heller några anmälningar som innehåller lex Maria-underlag. Om det här stämmer anar jag att det finns ett mörkertal. Jag anar att det kan finnas ett glapp mellan myndigheterna, där Ivo inte anmäler brott.

Under 2017 gjordes 419 anmälningar enligt lex Maria i hela landet, där vården anmäler så kallad misstänkt undvikbar vårdskada. Det visar statistik från Ivo.

– Av dem anser jag att fler borde falla under allmänt åtal och leda till en polisanmälan.

Paul Beijnes har i början av februari ställt frågan till Ivos ledning om myndigheten har med brottsperspektivet i sina utredningar. Han har ännu inte fått något svar.

Daniel Lilja, avdelningschef på Ivo som även ingår i myndighetsledningen, anser att myndigheten har de rättsvårdande glasögonen på sig.

– Vi har verkligen det perspektivet. Det tycker jag att fjolårets 90 anmälningar visar på, säger Daniel Lilja.

Han framhåller att lex Maria-anmälningar ibland går vidare till polisen, även om så inte skett 2017. Samtidigt säger han att det inte hör till Ivos huvuduppgift att anmäla brott:

– Huvudsyftet med lex Maria är att åstadkomma ett lärande i vården så att det inte ska hända igen. Frågan är var och hur vi ska följa upp kvaliteten i vården – hos Ivo eller i våra domstolar. Jag ser inte att fler läkare och sjuksköterskor bör anmälas till domstol för att utkräva ansvar, säger Daniel Lilja.

Han håller inte med om att det finns ett glapp mellan myndigheterna.

– Vi gör en bedömning om skälig misstanke, och vi har jurister som gör bedömningar, och som vi lutar oss emot. Det måste vara brott som har fängelse i straffskalan för att vi ska göra en anmälan.

Paul Beijnes pekar på att brott

Paul Beijnes arbetar som förundersökningsledare vid polisområde Stockholm syd.